

МУЗИЧНИЙ ФОЛЬКЛОР ХМЕЛЬНИЧЧИНИ У ЗАПИСАХ
КИЇВСЬКИХ ТА ЛЬВІВСЬКИХ ЕТНОМУЗИКОЛОГІВ

У статті висвітлено інформацію про фольклорні матеріали, зафіксовані на території Хмельниччини окремими збирачами, а також співробітниками науково-дослідних установ Києва та Львова. Зокрема, подано відомості про діяльність Кабінету музичної етнографії ВУАН та описано доробки фольклористів М. Гайдая та В. Харкова. Проаналізовано записи, здійснені співробітниками ІМФЕ ім. М. Т. Рильського та коротко охарактеризовано видання „Народні пісні Хмельниччини (з колекцій збирачів фольклору)” в упорядкуванні М. Дмитренка та Л. Єфремової. Також вміщено дані про експедицію на Хмельниччину, організовану викладачами Львівської національної музичної академії ім. М. Лисенка Ю. Сливинським та Л. Кушликом.

Ключові слова: Хмельницька область, записи музичного фольклору, київські та львівські етномузикологи.

На сучасному етапі музично-фольклористичних досліджень в Україні першочерговим завданням є вже не лише фіксація та накопичення фольклорних матеріалів, а й їх ретельна систематизація, узагальнення і обробка отриманих даних. Це дає змогу проаналізувати доробки різних науково-дослідних установ та окремих збирачів, а також визначити найбільш та найменш досліджені території.

Традиційна музична культура Хмельниччини, ймовірно, через розташування області на перетині етнографічних регіонів Східного Поділля та Волині, порівняно з іншими західноукраїнськими областями досліджена недостатньо, адже не була об'єктом спеціального вивчення ні окремих вчених-фольклористів ні, тим більше, інституцій. Однак, записи музичного фольклору тут здійснювалися тривалий час та інтенсивно, і значну роль при цьому відіграли у т. ч. київські та львівські етномузикологи.

Активні записи хмельницького музичного фольклору розпочалися із 20-х років ХХ ст., зокрема, це пов'язано з діяльністю Кабінету музичної етнографії, що був утворений 10 жовтня 1922 року на правах автономної інституції при Етнографічній комісії. Його засновником та керівником став видатний дослідник Климент Квітка. У 1927–1929 рр. Кабінет вийшов із підпорядкування Етнографічній комісії і став окремою установою історико-філологічного відділу ВУАН

[2, с. 117]. Кабінет музичної етнографії провадив активну роботу щодо фіксації та збереження традиційної музичної культури України і зокрема Поділля, до якого входить більша частина Хмельницької області. Найбільш діяльними у цьому напрямку були співробітники Кабінету Михайло Гайдай та Володимир Харків, які впродовж 1922–1930 рр. неодноразово відвідували Проскурівський та Кам'янецький округи (нині Хмельницький та Кам'янець-Подільський райони). Експедиції проводилися як за кошти Кабінету музичної етнографії, так і за рахунок інших державних установ, що займалися справою дослідження народної музики.

У полі зору співробітників Кабінету були як старовинні пісенні зразки, так і сучасний репертуар селян, а також кобзарів і лірників. Плідно працював у цьому напрямку Михайло Гайдай, який намагався якнайшвидше зафіксувати вже зникаючі автентичні твори, аби зберегти їх і передати у спадок наступним поколінням. Син дослідника, також Михайло, згадує: „Справжньою подією та великим щастям був для батька запис у 1926 р. думи про Івася Коновченка від лірника Бернацького в с. Адамівка на Поділлі” [4, с. 6]. Чимало зусиль доклав дослідник і для фіксації пісенних творів, причому не лише їх тексту та мелодії, а й особливостей виконання, залежно від місцевої говірки чи ролі пісні у певному обрядовому дійстві. Загалом у 6 населених пунктах Віньковецького, Старокостянтинівського, Ізяславського та Летичівського районів М. Гайдай записав близько 40 зразків.

Значним був внесок у справу дослідження народнопісенної культури Хмельниччини і Володимира Харкова, який упродовж 1927–1929 рр. відвідав 15 сіл Новоушицького, Кам'янець-Подільського, Віньковецького та Чемеровецького районів та зафіксував понад 110 творів. Під час однієї з експедицій у с. Стара Ушиця Кам'янець-Подільського району В. Харків віднайшов хорошого співака, селянина Ткачука, і спровадив до Києва, аби записати його пісні на фонограф. Також вдалося зареєструвати на кінографі ритмічні особливості його виконання [2, с. 118]. Нині усі матеріали, зібрані М. Гайдаєм та В. Харковом, зберігаються у рукописному архіві ІМФЕ ім. М.Т. Рильського.

Оксана Юзефчик у авторефераті кандидатської дисертації зазначає: „У контакті з Кабінетом музичної етнографії ВУАН, користуючись його науковими засобами та досвідом і вважаючись його членом, працював Мойсей Береговський (1892–1961), який з жовтня 1929 р. був одночасно керівником Кабінету музичної етнографії та музики в єврейському побуті Інституту єврейської культури ВУАН” [7, с. 12],

а також вказує, що в 1929 р. він провів музично-етнографічну експедицію у м. Славути. Проте детальнішої інформації про діяльність цього дослідника віднайти не вдалося.

Великий пласт роботи щодо фіксації пісенних творів на Хмельниччині здійснили співробітники ІМФЕ ім. М. Т. Рильсько-го. Починаючи з 1954 р. вони провели 5 експедицій та обстежено 11 населених пунктів області. Зокрема, у 1954 р. було досліджено сс. Требухівці Летичівського та Пилява Старосинявського районів. У 1963 р. Л. Ященко відвідав Дунаївці, Блищанівку і Маків Дунаєвецького та Осламів Віньковецького районів. Н. Шумада, В. Іванов та Г. Довженок у 1971 р. обстежили Кам'янець-Подільський, Врублівці та Патринці Кам'янець-Подільського району. У 1973 р. О. Дей, А. Іваницький і М. Пазяк здійснили експедицію у с. Волосівці Летичівського району. Село Ріпинці Кам'янець-Подільського району у 1976 р. досліджували А. Омельченко, Г. Рубай та Г. Довженок. Упродовж 1979–1988 рр. записи фольклору у с. Ріпинці Старокостянтинівського району здійснювала Л. Іваннікова [5, с. 5].

У рукописному архіві ІМФЕ зберігаються також записи, здійснені К. Квіткою та О. Курило у 1925–1926 рр. в Антонівцях Ярмолинецького району, Ф. Садківським у 1926 р. в Летичівському повіті, М. Неказатем в 1914 р. у Старокостянтинівському повіті тощо [5, с. 5]. Накопичуючи матеріали для роботи над дисертаційним дослідженням, записи пісенних творів у Славутському районі в 2013 р. здійснила аспірантка ІМФЕ А. Друзюк.

Вагомим кроком у дослідженні народнопісенної спадщини Хмельниччини стало видання у 2014 р. книги „Народні пісні Хмельниччини (з колекцій збирачів фольклору)”, упорядкування якої здійснили Микола Дмитренко та Людмила Єфремова. Ця ґрунтовна праця на 720 сторінках вміщує 1000 пісенних зразків різних жанрів з докладною паспортизацією, вступні статті від обох упорядників, а також кілька покажчиків: географічний, записувачів, транскрипторів, виконавців, іменний та інципітів пісень. У цьому виданні подані записи, здійснені М. Гайдаєм і В. Харковом, співробітниками ІМФЕ та багато інших, які нині зберігаються в архіві ІМФЕ.

Пісенні зразки класифіковані у книзі за такими жанрами: колискові та дитячі пісні; щедрівки, колядки, псалми, народний театр; весняно-літні календарно-обрядові пісні; родинно-обрядові пісні, псалми; балади; необрядова пісенна лірика; соціально-побутові та історичні пісні; жартівливі і танцювальні пісні; романси та пісні

літературного походження. Кожній з жанрових груп передують короткий етномузикознавчий аналіз (автор Л. Єфремова) та мапи, що відображають ареали поширення певних типологічних груп.

Транскрипції творів, поданих у праці, виконані як самими збирачами – професійними фольклористами або аматорами, так і музичним упорядником Л. Єфремовою та іншими науковцями (Л. Іваннікова, М. Дмитренко, О. Панчук, М. Гримич, М. Мишанич тощо), що позначилося на відсутності єдиного підходу до нотації. Фактично всі пісні, у тому числі й обрядові, транскрибовані, зокрема потактовані, згідно з правилами академічної музики. Пісенні зразки нотовані не за уніфікованим способом, з єдиним устоем, а на оригінальному звуковисотному рівні, при чому зустрічаються тональності з 6 знаками при ключі. Не у всіх творах вказано темп виконання, проте у більшості випадків це компенсується словесним коментарем (помірно, швидко, пожвавлено, протяжно, вільно, широко, співуче тощо). У деяких піснях, що не виконуються в акцентно-динамічному ритмі, тактові риси проставлені посеред слів, що суперечить природній музичній сегментації.

Незважаючи на певні недоліки, праця „Народні пісні Хмельниччини (з колекцій збирачів фольклору)” є найповнішим виданням фольклорних матеріалів з цієї місцевості. Вміщені у ній зразки слугуватимуть міцним фундаментом для здійснення подальших етномузикологічних студій, а також стануть у нагоді дослідникам та поціновувачам народнопісенної культури краю.

До справи фіксації музичного фольклору на території Хмельниччини в останні десятиліття долучаються також співробітники Проблемної науково-дослідної лабораторії з вивчення і пропаганди народної музичної творчості при Національній музичній академії України ім. П. І. Чайковського, яка була утворена в 1991 р. унаслідок реорганізації Кабінету народної творчості при Київській державній консерваторії, що функціонував з 1965 р. [8]. У колі етномузикознавчих інтересів київських дослідників довгий час знаходилися переважно терени Полісся та Наддніпрянщини, тому територія Хмельниччини найчастіше залишалася поза увагою. Частково цю прогалину вдалося заповнити завдяки старанням старшого наукового співробітника Лабораторії, кандидата мистецтвознавства М. Скаженик та старшого лаборанта О. Коробова, які у 2013 р. обстежили 5 населених пунктів у Старокостянтинівському, Шепетівському та Ізяславському районах [6].

Вагомий внесок у дослідження традиційної музичної культури Хмельниччини зробили викладачі та студенти Львівської національної музичної академії імені Миколи Лисенка. Плідні дослідження народної музики на теренах Хмельниччини пов'язані із фольклористичною діяльністю Ю. Сливинського та Л. Кушлика. У 1987 р. ці збирачі обстежили 8 населених пунктів у Теофіпольському, Волочиському, Деражнянському, Чемеровецькому і Кам'янець-Подільському районах області та зафіксували майже 160 творів. Ці матеріали нині зберігаються в архіві лабораторії музичної етнографії кафедри музичної фольклористики Львівської національної музичної академії імені Миколи Лисенка у рукописному зошиті із назвою „Хмельницька область. 1987 р., червень. Експедиція № 45. Запис II-ї бригади студентів”. У листках збирача вказано дату та час проведення сеансу; назву населеного пункту, сільської ради, до якої він належить, району та області; марку приладу, на який здійснювався звукозапис (під час усіх сеансів було використано касетний магнітофон „Весна–202”); тип експедиції та її мету; вид і місце проведення сеансу; дані про інформантів (повне ім'я, рік та місце народження, освіту й місце роботи); назви і жанри пісень; імена записувачів, їх освіту, професію та обов'язки, які на них покладені під час цієї експедиції. У деяких випадках зазначено також, хто був присутній під час сеансу, якість запису, відомості про наявність фото- або відео знімків та інше.

Зазвичай експедиції здійснювали студенти під контролем одного з викладачів, зокрема під керівництвом Ю. Сливинського було проведено записи у сс. Шибена, Воронівці, Ільківці та Розсохи. Л. Кушлик очолив експедицію у с. Демківці. Обидва дослідники брали участь у сеансах в сс. Свіршківці та Завалля. Як свідчать архівні матеріали, в експедиції на Хмельниччину взяли участь такі студенти консерваторії: Р. Стельмашук, О. Прокопович, О. Процідим, Н. Бондарук, Т. Мазепа, М. Керестей, М. Ігнат'єва, І. Сеньо та О. Кушнірук. Найактивнішими з них були Р. Стельмашук, який здійснював фонозапис, та О. Прокопович, що робила польові записи. Інші студенти могли також долучатися до роботи або ж були спостерігачами.

Практично всі експедиції були галузевими та мали на меті розвідкове обстеження території. Більшість сеансів мали імпровізований характер і відбувалися або на відкритому повітрі, або ж в оселях самих виконавців. Загалом під час проведення експедиції на території Хмельниччини було опитано 28 інформантів, найстарший з яких 1905 р. н., а наймолодший – 1950 р. н.

Крім консерваторських експедицій, велику кількість записів із теренів Хмельницької області, що також зберігаються в архіві лабораторії, здійснено студентами консерваторії під час щорічної фольклорної практики. Серед них – записи, зафіксовані у 34 населених пунктах 15 районів Хмельниччини, що загалом становить понад 800 одиниць. Студентські експедиційні матеріали також оформлювалися за ustalеними стандартами. Як і в попередньому випадку, зазначається дата та час проведення сеансу, назва населеного пункту, тип та мета експедиції, дані про інформантів, назви та жанри пісень, відомості про записувачів тощо. Проте, у студентських листках збирача подавалося дещо більше інформації про виконавців: відомості про місцевість, в якій проживає інформант, коротка психологічна характеристика, музичні здібності, голосові дані, за яких умов та від кого були засвоєні народномузичні твори тощо.

Отже, співробітниками та студентами кафедри музичної фольклористики Львівської національної музичної академії ім. М. В. Лисенка впродовж 1987–2001 рр. було обстежено близько 40 населених пунктів у 16 районах Хмельницької області. Загалом вдалося зафіксувати майже 1000 різножанрових творів, аудіозаписи та рукописні тексти яких нині зберігаються в архіві лабораторії музичної етнографії.

Таким чином, можна підсумувати, що завдяки активній збирацькій діяльності як окремих дослідників, так і державних установ Києва та Львова, вдалося зафіксувати і передати у спадок наступним поколінням самобутні фольклорно-етнографічні зразки, які є цінним джерельним матеріалом для вивчення духовної культури Хмельниччини.

Список використаних джерел

1. Архів Проблемної науково-дослідної лабораторії музичної етнології Львівської національної музичної академії імені Миколи Лисенка.
2. Божко Лариса. Поділля в дослідженнях Кабінету музичної етнографії (20–30-ті роки ХХ століття) / Лариса Божко // Етнічна історія народів Європи. – 2004. – Вип. 17. – С. 117-120.
3. Божко Лариса. Історіографія етнографічних досліджень Поділля 20–30-х років ХХ століття / Лариса Божко // Етнічна історія народів Європи. – 2008. – Вип. 26. – С. 115-119.
4. Гайдай Михайло. Народознавча спадщина Михайла Гайдая / Михайло Гайдай // Народна творчість та етнографія. – 2004. – Вип. 4. – С. 3-12.
5. Народні пісні Хмельниччини (з колекцій збирачів фольклору) / упорядкув. та вступ. статті М. К. Дмитренка, Л. О. Єфремової ; НАН України,

ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. – Київ : Наук. думка, 2014. – 720 с. : ноти, карти.

6. Особисті експедиційні матеріали Маргарити Скаженник та Олега Коробова.
7. Юзефчик Оксана. Діяльність Кабінету музичної етнографії у контексті розвитку української музичної фольклористики кінця XIX – першої третини XX ст. : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. мистецтвознавства: спец. 17.00.03 – музичне мистецтво / Оксана Юзефчик. – Київ, 2000. – 16 с.
8. http://knmau.com.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=428&Itemid=151

Додатки

1. Показчик збирачів

№	Збирач	Роки запису	К-ть творів
	Київські етномузикологи	1911–2013	1367
1	І. Василів	1911–1928	11
2	М. Неказаченко	1914	7
3	А. Постоловський	1918	66
4	А. Кудрицька	1924	1
5	Ф. Садківський	1926	2
6	В. Харків	1926–1929	111
7	М. Гайдай	1926–1937	41
8	Д. Нечипорук	1938	2
9	Г. Верьовка	1951	1
10	А. Гуменюк, І. Березовський	1954	12
11	Ф. Ткаченко	1954	4
12	?	1954	14
13	?	1955	5
14	Експедиції ІМФЕ	1954–1976	397
15	А. Гуменюк, З. Василенко	1957	23
16	Д. Косарик, І. Лазаревич, О. Правдюк	1959	13
17	О. Правдюк	1962–1963	90
18	Л. Ященко	1962–1963	98
19	В. Юзвенко	1966	12
20	В. Іванов	1969	2
21	О. Струтинський	1971	106
22	Л. Нагорний	1952–1989	59
23	М. Пазяк, А. Іваницький	1973	1
24	А. Омельченко	1976	10
25	М. Мишанич	1978	13
26	В. Зеленчук	1978	16

27	О. Дей, А. Іоаніді, С. Мишанич	1977	37
28	Г. Дем'ян	1978	46
29	Г. Дем'ян, Р. Бучок	1978	2
30	Г. Дем'ян, М. Мишанич	1978	2
31	Л. Іваннікова	1979–1988	20
32	О. Бріцина	1978, 1981	38
33	М. Дмитренко	1986, 1989	136
34	М. Гримич	1987	24
35	Л. Єфремова	1989	85
36	О. Панчук	1995–2004	125
37	М. Сигидин	2006	12
38	І. Коваль-Фучило	2010	7
39	С. Маховська	2013	9
40	О. Воробей	2013	18
41	М. Скаженик, О. Коробов	2013	168
42	А. Друзюк	2013	112
43	А. Конощенко	?	11
44	М. Лисенко	?	1
	Львівські дослідники	1987–2001	957
45	Л. Кушлик, Ю. Сливинський	1987	158
46	В. Рой	1988–1989	285
47	С. Філіпчук	1990	22
48	М. Страз	1992	14
49	К. Слободянюк	1993	15
50	О. Пономарьов	1993	17
51	Н. Булович	1993	32
52	Л. Савчишин	1994	10
53	Ю. Гребень	1995	9
54	Г. Петерчук	1995	19
55	Н. Пилип	1995	9
56	О. Горбовцов	1995	?
57	І. Велика	1995	25
58	О. Горобець	1996	15
59	І. Матейга, І. Яропуд	1996	38
60	В. Олексієва	1996	19
61	А. Терехова	1996	20
62	Г. Глинська	1997	21
63	Р. Скобало	1997–1998	166
64	Т. Круліковська	1999	11
65	К. Слободчикова	2001	19
66	Ю. Поплавська-Мельниченко	2001	17
67	Пилюк	?	?
68	?	1997	16

2. Географічний показник

№	Населений пункт	Сільрада	Роки запису	К-ть од.	Збирачі
Білогірський район					
1	В'язовець	В'язовець	1989	22	Л. Єфремова
2	Воробіївка	Воробіївка	1989	23	Л. Єфремова
3	Гурщина	Йосипівці	1988– 1989	285	В. Рой
4	Ліски	Ставищани	1989	12	Л. Єфремова
5	Миклаші	Миклаші	1989	4	Л. Єфремова
Вінковоцький					
6	Адамівка	Адамівка	1926	33	М. Гайдай
7	Грим'ячка	Грим'ячка	1926	1	М. Гайдай
8	Нетечинці	Нетечинці	1995	13	І. Велика
9	Нетечинці	Нетечинці	1999	11	Т. Круліковська
10	Осламів	Осламів	1963	1	Експедиції ІМФЕ
11	Петрашівка	Петрашівка	?	1	В. Харків
12	Станіславівка	Зіньків	1926	2	М. Гайдай
13	Черкасівка	Покутинці	1926	1	М. Гайдай
Волочиський район					
14	Бубнівка	Бубнівка	1963	1	Л. Нагорний
15	Волочиськ	Волочиськ	1971	1	Л. Нагорний
16	Волочиськ	Волочиськ	1992	8	М. Страз
17	Вочківці	Вочківці	1951	1	Г. Верьовка
18	Зайчики	Зайчики	1970	1	Л. Нагорний
19	Лозова	Порохня	1992	6	М. Страз
20	Маначин	Маначин	1970	5	Експедиції ІМФЕ
21	Новоленськ	Бубнівка	1987	2	Л. Кушлик, Ю. Сливинський
22	Павликівці	Павликівці	1995	9	Н. Пилип
23	Рябіївка	Рябіївка	1958	3	Експедиції ІМФЕ
24	Трительники	Трительники	1938	1	Д. Нечипорук
25	Яхнівці	Яхнівці	1986	122	М. Дмитренко
Городоцький район					
26	Варівці	Варівці	1993	32	Н. Булович
27	Кремінна	Кремінна	1959	11	Д. Косарик, І. Лазаревич, О. Правдюк
28	Лісоводи	Лісоводи	1959	13	Д. Косарик, І. Лазаревич, О. Правдюк
29	Підлісний Алексинець	Підлісний Алексинець	1997	11	Г. Глинська
Деражненський район					
30	Вівсяники	Клопотівці	1954	4	Ф. Ткаченко

31	Літки	Новосілка	1973	30	Експедиції ІМФЕ
32	Новосілка	Новосілка	2013	3	С. Маховська
33	Розсохи	Шпичинці	1987	14	Л. Кушлик, Ю. Сливинський
Дунавецький район					
34	Блищанівка	Михайлівка	1963	17	Експедиції ІМФЕ
35	Блищанівка	Михайлівка	1963	38	Л. Ященко
36	Дунаївці	Дунаївці	1963	3	Експедиції ІМФЕ
37	Маків	Борсуки	1963	5	Експедиції ІМФЕ
38	Маків	Маків	1963	5	Л. Ященко
39	Мала Кужелівка	Мала Кужелівка	1911– 1928	11	І. Василів
40	Михайлівка	Михайлівка	1963	5	Л. Ященко
41	Мушкунтинці	Дунаївці	2013	6	С. Маховська
Ізяславський район					
42	Кропивна	Сахнівці	?	2	М. Гайдай
43	М'якоти	М'якоти	2013	?	М. Скаженик, О. Коробов
44	Припутенка	Білеве	1989	24	Л. Єфремова
45	Топори	Топори	1990	12	С. Філіпчук
Кам'янець-Подільський район					
46	Бабшин	Гринчук	1928	1	В. Харків
47	Бакота	Бакота	1957	6	А. Гуменюк, З. Василенко
48	Бакота	Бакота	1978	3	М. Мишанич
49	Бакота	Бакота	1926– 1928	2	В. Харків
50	Брага	Жванець	1927– 1928	5	В. Харків
51	Верба	Гуменці	1962	16	О. Правдюк
52	Вербка	Гуменці	1994	10	Л. Савчишин
53	Вітківці	Завалля	1927– 1928	20	В. Харків
54	Врублівці	Врублівці	1971	21	Експедиції ІМФЕ
55	Гаврилівці	Руда	?	1	М. Лисенко
56	Гаврилівці	Руда	1927– 1928	9	В. Харків
57	Гаврилівці	Руда	1978, 1981	38	О. Бріцина
58	Гораївка	Стара Ушиця	1957	10	А. Гуменюк, З. Василенко
59	Гуменці	Гуменці	1962	11	О. Правдюк
60	Демшин	Калачківці	1928– 1929	17	В. Харків
61	Жванець	Жванець	1927	4	В. Харків
62	Завалля	Завалля	1987	19	Л. Кушлик, Ю. Сливинський
63	Ісаківці	Ластівці	1927– 1928	8	В. Харків

64	Кам'янець-Подільський	Кам'янець-Подільський	1962, 1967	46	О. Правдюк
65	Кам'янець-Подільський	Кам'янець-Подільський	1966	12	В. Юзвенко
67	Кам'янець-Подільський	Кам'янець-Подільський	1971	95	Експедиції ІМФЕ
68	Кам'янець-Подільський	Кам'янець-Подільський	1989	14	М. Дмитренко
69	Княгинин	Ходорівці	1927–1928	13	В. Харків
70	Липи	Чабани	2006	12	М. Сигидин
71	Патринці	Калачківці	1971	15	Експедиції ІМФЕ
72	Ріпинці	Оринин	1976	67	Експедиції ІМФЕ
73	Сокіл	Сокіл	1978	3	В. Зеленчук
74	Стара Ушиця	Стара Ушиця	1928	4	В. Харків
75	Стара Ушиця	Стара Ушиця	1978	2	М. Мишанич
76	Студениця	Студениця	1978	8	М. Мишанич
77	Студениця	Студениця	1978	13	В. Зеленчук
78	Студениця	Студениця	1978	14	Г. Дем'ян
79	Студениця	Студениця	1978	2	Г. Дем'ян, М. Мишанич
80	Теремці	Теремці	1957	5	А. Гуменюк, З.Василенко
81	Чорнокозинці	Шустівці	1918	63	А. Постолювський
Красилівський район					
82	Баглайки	Западинці	1996	15	О. Горобець
83	Баглайки	Западинці	1996	38	І. Матейга, І. Яропуд
84	Баглайки	Западинці	1996	20	А. Терехова
85	Ключівка	Великі Орлинці	2004	24	О. Панчук
86	Слобідка Красилівська	Яворівці	1957	2	А. Гуменюк, З.Василенко
87	Чернелівка	Чернелівка	1914	7	М. Неказаченко
Летичівський район					
88	Варенка	Козачки	1930	1	М. Гайдай
89	Волосівці	Волосівці	1973	23	Експедиції ІМФЕ
90	Волосівці	Волосівці	1973	1	М. Пазяк, А. Іваницький
91	Волосівці	Волосівці	1977	22	О. Дей, А. Іоаніді, С. Мишанич
92	Горбасів	Горбасів	1998	25	Р. Скобало
93	Западинці	Шрубків	1998	40	Р. Скобало
94	Западинці	Шрубків	2013	18	О. Воробей
95	Козачки	Козачки	1995	?	О. Горбовцов
96	Меджибіж	Меджибіж	1973	48	Експедиції ІМФЕ
97	Подільське	Рудня	1997	76	Р. Скобало
98	Ревуха	Рудня	1993	17	О. Пономарьов

99	Суслівці	Попівці	1998	25	Р. Скобало
100	Требухівці	Требухівці	1954	13	Експедиції ІМФЕ
101	Шрубків	Шрубків	1973	16	Експедиції ІМФЕ
Новоушицький район					
102	Борсуки	Борсуки	1928	22	В. Харків
103	Вахнівці	Вахнівці	1928	1	В. Харків
104	Калюс	Калюс	?	11	А. Конощенко
105	Лоївці	Лоївці	1978	32	Г. Дем'ян
106	Лоївці	Лоївці	1978	2	Г. Дем'ян, Р. Бучок
107	Песець	Песець	1928– 1929	4	В. Харків
108	Цівківці	Браїлівка	2001	17	Ю. Поплавська-Мельниченко
Славутський район					
109	Великий Скнит	Великий Скнит	2013	46	А. Друзюк
110	Нараївка	Великий Скнит	2013	66	А. Друзюк
111	Досін	Ганнопіль	1974	2	Л. Нагорний
112	Миньківці	Миньківці	1995	9	Ю. Гребень
Старосинявський район					
113	Лисанівці	Лисанівці	1977	19	О. Дей, А. Іоаніді, С. Мишанич
114	Олександрівка	Пилява	1955	5	?
115	Паньківці	Лисанівці	1977	12	О. Дей, А. Іоаніді, С. Мишанич
116	Пасічна	Пасічна	1990	8	С. Філіпчук
117	Пасічна	Пасічна	1997	16	?
118	Пилява	Пилява	1954	12	А. Гуменюк, І. Березовський
119	Пилява	Пилява	1954	5	Експедиції ІМФЕ
120	Стара Синява	Стара Синява	1977	6	О. Дей, А. Іоаніді, С. Мишанич
Старокостянтинівський район					
121	Великий Чернятин	Великий Чернятин	1924	1	А. Кудрицька
122	Великий Чернятин	Великий Чернятин	2010	7	І. Коваль-Фучило
123	Волиця Керекешина	Волиця Керекешина	2003	10	О. Панчук
124	Грибенинка	Пашківці	2004	5	О. Панчук
125	Грибенинка	Пашківці	1969	2	В. Іванов
126	Губча	Губча	1979– 1988	20	Л. Іваннікова

127	Демківці	Радківці	2013	6	М. Скаженик, О. Коробов
128	Зеленці	Губча	1918	2	А. Постолювський
129	Капустин	Капустин	1937	1	М. Гайдай
130	Немиринці	Немиринці	1954	14	?
131	Оріхівка	Великий Чернятин	2003	2	О. Панчук
132	Радківці	Радківці	2013	49	М. Скаженик, О. Коробов
133	Старокостянтинів	Старокостянтинів	1976	6	А.Омельченко
134	Чорна	Чорна	2013	75	М. Скаженик, О. Коробов
Теопільський район					
135	Бережинці	Бережинці	1962	15	Л. Ященко
136	Волиця Польова	Волиця Польова	1968	1	Л. Нагорний
137	Воронівці	Ільківці	1987	18	Л. Кушлик, Ю. Сливинський
138	Гальчинці ¹	Гальчинці	1989	1	Л. Нагорний
139	Ільківці	Ільківці	1987	1	Л. Кушлик, Ю. Сливинський
140	Лютарівка	Ординці	1995	19	Г. Петерчук
141	Мануїльське ²	Святець	1962	5	Л. Ященко
142	Теопіль	Теопіль	1962	7	Л. Ященко
143	Човгузів	Човгузів	1972	1	Л. Нагорний
144	Шибена	Шибенна	1987	25	Л. Кушлик, Ю. Сливинський
145	Шибена	Шибена	1960– 1962	23	Л. Ященко
Хмельницький район					
146	Водички	Водички	1938	1	Д. Нечипорук
147	Гвардійське	Гвардійське	1974	2	Л. Нагорний
148	Гречани	Гречани	1972	11	Експедиції ІМФЕ
149	Карпівці	Ружичанка	1974	4	Л. Нагорний
150	Книжківці	Копистин	1995	?	О. Горбовцов
151	Лісові Гринівці	Лісові Гринівці	1976	4	А.Омельченко
152	Осташки	Осташки	1974	1	Л. Нагорний
153	Пархомівці	Пархомівці	1997	10	Г. Глинська
154	Ружичанка	Хмельницький	1974	1	Л. Нагорний
155	Терешівці	Терешівці	2001	19	К. Слободчикова
156	Хмельницький	Хмельницький	1971, 1973	3	Л. Нагорний
157	Чорний Острів	Чорний Острів	1996	19	В. Олексієва
158	Шаровечка	Шаровечка	1972	25	Експедиції ІМФЕ

¹ У джерелі значиться „Гайсинці (ймовірно, Гальчинці)” [5, с. 440].

² Мануїльське – нині Святець.

Чемеровецький район					
159	Біла	Біла	1968	1	Л. Нагорний
160	Демківці	Свіршківці	1987	26	Л. Кушлик, Ю. Сливинський
161	Свіршківці	Свіршківці	1987	53	Л. Кушлик, Ю. Сливинський
162	Черче	Залуччя	1971	2	Л. Нагорний
Шепетівський район					
163	Велика Шка- рівка	Велика Шка- рівка	2004	12	О. Панчук
164	Гриців	Гриців	1995	1	О. Панчук
165	Гриців	Гриців	2003– 2004	37	О. Панчук
166	Корпилівка	Гриців	2003– 2004	28	О. Панчук
167	Мокіївці	Мокіївці	1987	24	М. Гримич
168	Мокіївці	Мокіївці	2013	38	М. Скаженик, О. Коробов
169	Онишківці	Велика Шкарівка	2004	6	О. Панчук
170	Сенігів	Рилівка	1971	6	О. Струтинський
171	Сенігів	Рилівка	?	1	О. Струтинський
172	Шепетівка	Шепетівка	1971	99	О. Струтинський
Ярмолинецький район					
173	Кадіївка	Кадіївка	1918	1	А. Постолювський
174	Баламутівка	Баламутівка	1952– 1989	25	Л. Нагорний
175	Борбухи	Боднарівка	1974	2	Л. Нагорний
176	Вербка Дерев'яна (Вербка)	Вербка	1974	2	Л. Нагорний
177	Іванківці	Монастирок	1990	2	С. Філіпчук
178	Лугове	Баламутівка	1971	1	Л. Нагорний
179	Михайлівка	Михайлівка	1926	2	Ф. Садківський
180	Москалівка	Москалівка	?	?	Пилук
181	Соколівка	Соколівка	1963	17	О. Правдюк
182	Солобківці	Солобківці	1993	15	К. Слободянюк
183	Солобківці	Солобківці	1995	12	І. Велика
184	Ярмолинці	Ярмолинці	1972– 1980	7	Л. Нагорний

Людмила Алиева. Музыкальний фольклор Хмельницької області в записях киевських і львівських етномузикологів.

В статті освітлена інформація про фольклорні матеріали, зафіксовані на території Хмельниччини окремими збирачами, а також співробітниками науково-дослідницьких установ Києва і Львова. В частині,

представлены сведения о деятельности Кабинета музыкальной этнографии ВУАН и описано труды его работников М. Гайдая и В. Харькова. Проанализированы записи, осуществленные сотрудниками ИИФЭ им. М. Т. Рылского и кратко охарактеризовано издание «Народные песни Хмельницкой области (из коллекций собирателей фольклора)», составленное под руководством Н. Дмитренко и Л. Ефремовой. Также помещены данные об экспедиции в Хмельницкую область, организованную преподавателями Львовской государственной консерватории им. М. Лысенко Ю. Сливинским и Л. Кушлыком.

Ключевые слова: Хмельницкая область, записи музыкального фольклора, киевские и львовские этномузыкологи.

Liudmyla Alijeva. Folk music of Khmelnytskyj region in recordings of ethnomusicologists of Kyiv and Lviv.

The traditional music culture of Khmelnytskyj region is not enough investigated because it was not an object of the special research of the individual folklorists and institutions. However, the recordings of the folk music in this area have been made intensively and for a long time. A significant role in this process played an ethnomusicologists of Kyiv and Lviv.

The active recordings of the folk music of the Khmelnytskyj region began from the 20th century. It is connected with the activities of the Cabinet of Musical Ethnography All-Ukrainian Science Academy. The founder and head of the Cabinet was an outstanding scholar Klyment Kvitka. The staff members of the Cabinet Mykhajlo Gajdaj and Volodymyr Kharkiv were making expeditions to the Proskurivskyj and Kamianetsyj districts during the 1922-1930 period and were recording the old song patterns, the contemporary repertoire of the country people, as well as the works of kobza players and lyrists. Generally, the researchers visited more than 20 villages of Vinkovetskyj, Starokostiantynivskyj, Iziaslavskyj, Novoushytskyj, Chemerovetskyj and Letychivskyj districts and recorded approximately 150 compositions. Nowadays, all the materials, which were collected by M. Gajdaj and V. Kharkiv, are stored in the handwritten archive of the Institute of Art, Folklore, and Ethnology named after M.T. Rylsky.

The great amount of work on the fixing of the song compositions in the Khmelnytskyj region was done by the staff of the Institute of Art, Folklore, and Ethnology named after M. T. Rylsky, such as L. Yaschenko, N. Shumada, V. Ivanov, H. Dovzhenok, O. Dej, A. Ivanytskyj, M. Pasiak, A. Omelchenko, H. Rubaj, L. Ivannikova. During the years 1954-1976, they made five expeditions and investigated 11 settlements of the region. The recordings of the song compositions in Slavutskyj district in 2013 were made by the postgraduate of the Institute of Art, Folklore, and Ethnology A. Druziuk.

An important step in the study of the song heritage of the Khmelnytskyj region was the publication of the book „The Folk Songs of the Khmelnytskyj region (from the collections of the folklore collectors)” in subordination of M. Dmytrenko and L. Ephremova in 2014. This thorough work contains 1000 samples of songs of different genres, the introductory articles from the compilers and the indexes on its 720 pages. This publication also contains the recordings made by M. Gajdaj and V. Kharkiv,

the staff of the Institute of Art, Folklore, and Ethnology and others which are currently stored in the archive of the Institute of Art, Folklore, and Ethnology.

Records of folk music in Khmelnytskyj region performed senior research worker of The Problem Scientific-Research Laboratory of Music Ethnology, P. Tchaikovsky National Music Academy of Ukraine M. Skazhenyk and senior laboratory assistant O. Korobov. In 2013 they investigated 5 villages in Starokostiantynivskyj, Shepetivskyj and Iziaslavskyj districts.

An important contribution to the study of traditional musical culture of Khmelnytskyj region have made professors and students of the M. V. Lysenko National Music Academy of Lviv. Fruitful research folk music in Khmelnytskyj region associated with folklore activities Y. Slyvynskyj and L. Kushlyk. In 1987, these collectors investigated 8 villages of Teofipolskyj, Volochyskyj, Derazhnianskyj, Chemerovetskyj and Kamianetz-Podilskyj districts and recorded approximately 160 songs. This materials stored in the archive of The Problem Scientific-Research Laboratory of Music Ethnology, M. Lysenko Lviv National Music Academy in handwritten copybook named „Khmelnytskyj region. 1987, June. Expedition № 45. The record of the second brigade of students”. A large number of records from Khmelnytskyj region, which is also stored in the archive laboratory, was carried by students during the annuals practices of folklore. This is records from the 34 villages of 15 districts of Khmelnytskyj region, which on the whole counts more than 800 units.

Thus, we can conclude that owing to the dynamic collecting activity of the individual researchers as well as the government institutions in Kyiv and Lviv, it managed to commit to paper and leave the future generations a legacy of original folklore-ethnographic examples that are valuable source materials for the study of the spiritual culture of the Khmelnytskyj region.

Key words: Khmelnytskyj region, folk music recordings, ethnomusicologists of Kyiv and Lviv.